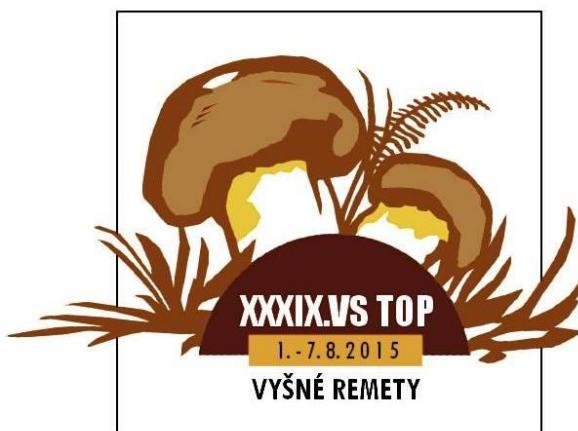

Prehľad výsledkov

XXXIX. Východoslovenský tábor ochrancov prírody a krajiny

Vyšné Remety

01.08.- 07.08.2015

Prípravný výbor XXXIX. VS TOP-u d'akuje všetkým organizáciám, zložkám a jednotlivcom, ktorí pomáhali pri príprave XXXIX. Východoslovenského TOP-u v katastri obce Vyšné Remety, okres Sobrance, v roku 2015, prispeli finančne, materálne alebo inak k jeho úspešnému priebehu.

Pod'akovanie patrí týmto inštitúciám:

Obci Vyšné Remety,
OÚ OSŽP Košice,
Okresnému úradu v Sobranciach,
OÚ OSŽP Sobrance,
Správe CHKO Vihorlat,
LS Remetské Hámre,
LESY SR, š. p. OZ Sobrance,
Urbárskej spoločnosti PS Vyšné Remety
AQUING v Košiciach,
ABCOM v Košiciach,
ÚV SZOPK v Prievidzi,
Poľovníckemu združeniu Poľana ,
Vinárskym závodom Michalovce
Polodoovošč – Kontexo
NOTES, a.s.Slavošovce,
Krajskému osvetovému stredisku v Košiciach
SZOPK ZO v Trebišove a ďalším

Vydal: Prípravný výbor XXXIX. VS TOP z podkladov
Mgr. Kristíny Voralovej, ŠOP SR, dostupná odborná
literatúra

Príležitostná publikácia : bez jazykovej úpravy

Zostavil, grafická a textová úprava : PV TOP 2015

Tlač : ABCOM Košice s.r.o.
Košice, júl 2016

ÚVOD

V prekrásnom prostredí pod Vihorlatom na severnom okraji Potiskej nížiny, v blízkosti CHKO Vihorlat sa rozprestiera kataster obce Vyšné Remety, ktorá bola v dňoch 01.08.- 07.08.2015 dejiskom už XXXIX. ročníka VS TOP.

Tak, ako to už v posledných rokoch býva, tradične sa tábora sa zúčastnil hojný počet účastníkov. Presne 187 registrovaných účastníkov a 69 hostí.

Program bol skutočne bohatý. Pracovalo sa v 13 sekciách.

Základné informácie o území boli zhrnuté a vydané v informačnom bulletine a výsledky inventarizačnej a prieskumnej činnosti odborných sekcií sú zosumarizované v tomto zborníku, ktorý vychádza v náklade 200 ks a môže byť dobrým odborným podkladom aj pri uplatňovaní rozhodovacej činnosti štátnych orgánov na úseku ochrany prírody a krajiny a verím, že aj vhodným materiálom pre obce a ich samosprávne zložky, a že poslúži základným školám, študentom stredných a vysokých škôl, ako aj iným záujemcom o prírodné hodnoty tohto územia.

Toto významné ochranárske podujatie s medzinárodnou účasťou (z Čiech, Maďarska, Poľska) splnilo všetky štyri stanovené ciele a to ciel' odborno-náučný, výchovno-vzdelávací, spoločenský a ciel' praktickej ochrany prírody.

Obzvlášť oceňujem environmentálne pôsobenie na najmladších účastníkov TOP-u prostredníctvom detskej sekcie, ktorá bola jednou z najpočetnejších nie len na tomto tábore, ale aj za posledné TOP-y, a ktorá poznávala rastlinné a živočíšne druhy za pomocí odborníkov v jednotlivých sekciách, prostredníctvom rôznych výstaviek a činnostou so sekciou praktickej ochrany prírody. Bohatý program pre deti pripravili aj členovia Woodlander s.r.o. a zamestnanci LESY SR, š. p. OZ Sobrance.

Zabezpečená bola medializácia tejto akcie pred i počas TOP-u.

Počasie nám prialo až priveľmi a postaralo sa o to, že tento ročník VS TOP- u si určite ľudia zapamätajú ako jeden z najteplejších TOP-ov.

Na TOP-e sa zišla vynikajúca skupina ľudí, ktorí mali chut' urobiť niečo užitočné pre prírodu. Účasť bola rôznorodá z hľadiska odbornosti i z hľadiska veku. Najmladšia účastníčka – Lenka Margicinová 8 mesiacov a najstarší pán Vendelín Zelník 80 rokov .

Počas TOP-u bola vynikajúca atmosféra, na vytvorení ktorej mali nemalú zásluhu členovia prípravného a organizačného výboru, ako aj ochota miestnych a to najmä starostu obce Vyšné Remety p. Ing. Martina Doliniča , spoločnosti LESY SR. s.r.o. OZ Sobrance, CHKO Vihorlat a OÚ Sobrance.

Podčakovanie patrí všetkým ďalším organizáciám a jednotlivcom, ktorí pomohli finančne, materiálne alebo inak, čím umožnili zorganizovať toto svojho druhu jedinečné ochranárske podujatie.

Vďaka samozrejme patrí aj Vám všetkým, ktorí ste na tábor prišli a Východoslovenské TOP-y ste si oblúbili, pretože bez Vás by tieto TOP-y nemohli existovať.

Tešíme sa na naše ďalšie spoločné stretnutie a to už na XL. ročníku VS TOP v Slovenskom raji.

Mgr. Kristína Voralová
vedúca XXXIX. VS TOP

ODBORNÉ SEKCIE:

- *krajinárska*

- *Chiropterologická*

- *lesnická*

- *Geologická*

- *botanická*

- *Hydrologická*

- *ornitologická*

- *praktická
ochrana prírody*

- *herpetologická*

- *Dendrologická*

- *entomologická*

- *Detská*

- *mykologická*

Lesnícka sekcia.

Lesnícka sekcia sa snažila pripraviť program, ktorý úzko súvisí s lokalitou v ktorej sa 39. ročník TOP organizoval. Dlhodobo pozitívnym prvkom v bukových porastoch Vihorlatu, ako aj jedným z hlavných smerov obhospodarovania lesných pozemkov v užívaní Lesov SR, štátny podnik, odštepný závod (OZ) Sobrance je trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov. Neoddeliteľnou súčasťou takéhoto hospodárenia je program Pro Silva. Cieľom je prírode blízke obhospodarovanie lesa, ktoré optimalizuje zachovanie, ochranu a pestovné usmernenie lesných ekosystémov tak, aby boli trvalo a rentabilne schopné plniť produkčnú, environmentálnu i ochrannú funkciu lesov.

Prírode blízkeho obhospodarovania lesa sa prakticky realizuje prostredníctvom priamej riadiacej a výkonnej činnosti odborných lesných hospodárov, výkonnej činnosti vedúcich LO, konzultačnej činnosti špecialistov v oblasti lesníckej produkcie, riadiacej a metodickej činnosti nadriadených pracovníkov OZ a GR. Prírode blízkeho obhospodarovania lesa je viazané na používanie podrastového, výberkového a účelového hospodárskeho spôsobu.

Základné princípy sa uplatňujú pri obhospodarovaní lesných porastov diferencovane v závislosti na:

- východiskovom stave lesa,
- podmienkach stanovišťa,
- nákladovej náročnosti,
- dlhodobých skúsenostíach,
- odbornej zdatnosti lesného personálu,
- cieľovom stave lesa.

Spôsoby prírode blízkeho obhospodarovania lesa:

- a) Založené na t'ažbe v pravidelných obnovných prvkoch.

Realizujú sa formou veľkoplošných a maloplošných clonných rubov viac – menej pravidelných tvarov, po ktorých je zabezpečená prirodzená obnova minimálne na polovici plochy obnovovaného porastu. Postupy sú podrobnejšie popísané v príslušných legislatívnych ustanoveniach a v programoch starostlivosti o lesy.

- b) Založené na výbernom princípe t'ažby.

Uplatňujú sa využívaním maloplošných clonných rubov do 0,20 ha, skupinového alebo skupinovite výberkového rubu, jednotlivo výberkového rubu stromového, skupinového účelového rubu, stromového účelového rubu. Cieľom hospodárenia založeného na výbernom princípe t'ažby je vytvárať prírode blízky prirodzený les so zodpovedajúcim zastúpením

pôvodných drevín s prítomnosťou lesného porastu v rôznych vývojových štadiánoch a v rôznej úrovni ich vertikálnej a horizontálnej previazanosti.

Uplatňovanie jemnejších foriem hospodárenia (uvedených v bode b) v lesnej prevádzke sa realizuje odporučene lesných porastoch kde:

- sú vytvorené vhodné podmienky,
- je predpoklad odborného zvládnutia,
- plánované postupy sú odsúhlasené vedúcim lesnej správy a vedúcim VTÚ OZ.

Táto problematika bola prezentovaná ako prvá v programe lesníckej sekcie. Práve v lesných porastoch pod Vihorlatom, kde bolo sídlo tohtoročného TOP, kde je územná pôsobnosť lesnej správy (LS) Remetské Hámre, má OZ Sobrance najrozsiahlejšie, už dlhodobo, rozpracovanú problematiku Pro Silva. Je to ucelený súbor lesných porastov, kde sa uplatňujú zásady prírode blízkeho obhospodarovania lesa. Členovia lesníckej sekcie absolvovali terénnu pochôdzku v lesných porastoch, kde LS Remetské Hámre využíva potenciál bukových porastov, ktoré sú schopné prirodzene sa obnovovať z kvalitných materských porastov buka. Uplatňovaním podrastového a výberkového spôsobu obnovy rubných porastov dosahuje LS Remetské Hámre takmer 100 percentné prirodzené zmladenie týchto porastov postupným výberom rubných jedincov, znížením zakmenenia s cieľom uvoľnenia priestoru pre jestvujúce prirodzené zmladenie, alebo pre dosiahnutie nového prirodzeného zmladenia po úrodných rokoch buka.

Cieľom druhého dňa lesníckej sekcie bola nanajvýš aktuálna problematika Karpatských bukových pralesov, ktoré sú zapísané do svetového zoznamu kultúrneho a prírodného dedičstva. Výbor Svetového dedičstva UNESCO na svojom 31. zasadnutí na Novom Zélande, dňa 28. júna 2007 zapísal do tohto zoznamu spoločný slovensko-ukrajinský (v roku 2011 sa k nominácii pridal aj Nemecku) nominačný projekt Karpatské bukové pralesy a staré bukové lesy Nemecka.

Celková rozloha 10. územia SR a UA je 29 278,9 ha a rozloha ochranného pásmo 48 692,7 ha (ochranné pásmo nie je súčasťou Svetového dedičstva). Výmera jadrových území zo Slovenska (lesy týchto území sa ponechávajú na samovývoj, bez tăžby dreva) predstavuje 5766,40 ha. Jadrové územia sa nachádzajú v Národnom parku Poloniny a CHKO Vihorlat.

Nominačný projekt vypracovala Agentúra životného prostredia, za spolupráce prof. Ing. Ivana Vološčuka, DrSc, Doc. Dr. Ing. Viliama Pichlera a celý proces koordinovalo MŽP SR. Následne bola ŠOP SR poverená dofinalizovaním vyhlásenia lokality na SR. Po preverení podkladov nominačného projektu organizáciou ŠOP SR bol identifikovaný rozdiel medzi

tabuľkovou a mapovou prílohou 2 244 ha. Výmera lokality podľa nominačného projektu, podľa predložených mapových podkladov bola len 3 521 ha. Dokonca po preverení tejto lokalita podľa metodiky ktorú navrhovatelia použili, ani toto územie nespĺňa kritéria v plnom rozsahu. Treba zdôrazniť, že územie navrhnuté na nomináciu za pralesy, neboli nikdy za týmto účelom zmapované. Podľa pôvodného projektu malo byť na území NP Poloniny 3 188,4 ha a na území CHKO Vihorlat 2 578,0 ha.

Z navrhovaných prírodných rezervácií Lesy SR, štátne podnik BB, v území Karpatských bukových pralesov spravujú:

PR Černiny

PR Nežabec

PR Vihorlatské pralesy

Tieto lokality za účelom zistenia skutočného súčasného stavu (čo sa týka identifikovania pralesov) zadali Lesy SR, š.p.. BB zmapovať NLC vo Zvolene. Z výsledkov mapovania, ako aj z vlastných zistení Lesov SR, OZ Sobrance vyšlo nasledovné:

PR Černiny

V správe Lesov SR, štátne podnik sa nachádza z navrhovanej prírodnej rezervácie (386,37ha) len 24,12 ha.

PR Nežabec

V rámci navrhovaného územia PR Nežabec v správe Lesov SR, štátne podnik zaberá 620,36 ha lesných pozemkov. Z hľadiska vekového zastúpenia navrhnutých porastov je významný podiel porastov mladších ako +60 rokov a zastúpenie porastov starších ako 100 rokov je podstene menšie. Celkove sa jedná o veľmi diferencovanú štruktúru jednovekých porastov. Väčšina navrhnutých lesných porastov nezodpovedá požadovanému stavu posudzovaných kritérií – štruktúra, textúra a vek porastov. Navrhované porasty nie sú hrúbkovo a výškovo diferencované. Chýbajú jednotlivé štádia a fázy vývojového cyklu bukových pralesov. Zastúpenie prestárlych porastov s vekom nad 120 rokov s nepretržitou obnovnou dobou je malé. Medzi navrhnutými lesnými porastami sa nachádzajú porasty so zastúpením ihličnatých drevín – nepôvodný smrek obyčajný. V rámci navrhovanej lokalita sa nachádza hustá siet' živícnych odvoznych ciest, čo výrazne znižuje „narušenosť“ územia vplyvom ľudských aktivít“.

PR Vihorlatské pralesy

Výmera 209,67 ha (v správe Lesov SR). V území sa nachádzajú 2% porastov prírodného lesa (vekovo a hrúbkovo diferencovaných bez zreteľných

vplyvov obhospodarovania v minulosti), 48 % prírodných lesov (zjednodušená výstavba, chýbajú hrubé dimenzie a chýba mŕtve drevo vo viacerých štadiách rozpadu), 47 % prevažne prirodzených porastov (prevažne porasty mladín, s skupinovite vnášanými ihličnanmi a výrazne zjednodušenou výstavbou) a 3 % zmenených porastov s výrazne zmenenou skladbou drevín (smrečiny).

Tieto fakty poukazujú na skutočnosť, že nominačný projekt bol predložený bez patričného prieskumu lokalít, bez podloženého mapovania a taktiež bez komunikácie s vlastníkmi a užívateľmi lesných pozemkov. Pre riešenie tohto komplikovaného problému Lesy SR, štátny podnik BB predložili MŽP SR dňa 22 marca 2012 na rokovaní k problematike Karpatských bukových pralesov návrh v dvoch alternatívach, ktorý by mohol byť všeobecne akceptovateľný a zároveň vy negeneroval ďalšie komplikácie:

Upraviť výmeru jadrovej zóny na skutočný stav výskytu bukových pralesov – toto riešenie by obnášalo „priznanie chyby“ centrálne UNESCO.

Vyhľásiť bukové pralesy len na lokalitách, ktoré skutočne splňajú kritéria. Ostatné územie nominačného projektu by sa manažovali s rámcovými smernicami PSoL, s cieľom podporovať stanovištne vhodné drevinové zloženie.

Dodnes bolo uskutočnených množstvo pracovných stretnutí koordinačného výboru a každé stretnutie sa začína takmer od bodu „0“. Na poslednom stretnutí došlo k akceptácii návrhu Lesov SR, štátny podnik a očakávame ďalšie kroky.

Lesy SR, štátny podnik pristupuje neustále maximálne zodpovedne k celej problematike, avšak nemôže súhlasiť aby pod prestížnou značkou Svetového prírodného dedičstva sme nezodpovedne predstavovali jedinečné prírodné dedičstvo, ktoré zdľaveka nesplňa požadované kritériá v takom rozsahu, v ako to bolo definované v nominačnom projekte. Každopádne máme jedinečné bukové porasty v pohorí Vihorlatu, určite ich chceme ukázať pod touto prestížnou značkou, ale v skutočne jestvujúcom rozsahu aby sme sa nemuseli pred turistami, ktorí prídu túto jedinečnosť obdivovať hanbiť.

Cieľom tejto exkurzie lesníckej sekcie bolo na konkrétnych porastoch ukázať rozdielnosť v skutočných Karpatských bukových pralesoch - cestou na Sninsky kameň a len nezodpovedne deklarovaných „Karpatských bukových pralesoch“ – asfaltová cesta smerom na Krivec a porasty v jej okolí (mladé, rovnoveké, s prímesou rôznych drevín – smrek, smrekovec, borovica ..)

Správa z TOP 2015- botanická sekcia

3.8.2015 – Lokalita PR Machnatý vrch . Výmera 3,18 ha

Účastníci TOP overovali na lokalite prítomnosť chráneného druhu Zimoľub okolikatý

(*Chimophyla umbellata*). Druh bol potvrdený v pomerne hojnom počte. Ostatná vegetácia vzhľadom na extrémne sucho nebola mapovaná.

4.8.2015 Lokalita PP Malé Morské oko . Výmera 2,06 ha z toho vodná plocha 0,33 ha

Presun z NPR Morské oko do PP Malé Morské oko. Mapovanie bolo realizované pozdĺž lesnej cesty a v okolí jazierka v PP. Vegetácia veľmi chudobná vzhľadom na extrémne teplo a vysušenie pôdy. Zaznamenané druhy: čarovník obyčajný (*Circaeа lutetiana*), šalvia lepkavá (*Salvia glutinosa*), srnovník purpurový (*Prenanthes purpurea*), čistec lesný (*Stachys sylvatica*), netýkavka nedotklivá (*Impatiens noli- tangere*), mesačnica trvácia (*Lunaria rediviva*), starček vajcovitolistý (*Senecio ovatus*) a telekia ozdobná (*Telekia speciosa*), kamzičník rakúsky (*Doronicum austriacum*), vŕba sliezka (*Salix silesiaca*), peračia dúbvravová (*Gymnocarpium dryopteris*) a iné

Pri jazierku bola nájdená invázna netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*).

5.8.2015 Lokalita PP Sninský kameň . Výmera 5,59 z toho skalné plošiny 1,62

Mapované boli skalné steny , plošiny a ochranné pásmo PP. Druhy rastúce na skalných stenách a plošinách: Plešivec dvojdóm (*Anteria dioica*), zvonček okrúhlosistý (*Campanula rotundifolia*), skalník obyčajný (*Cotoneaster integrinus*), kostrava ovčia vihorlatska (*Festuca ovina ssp. Vihorlatica*), rozchodník obyčajný (*Hylothelephium argutum*), chvostník jedľovitý (*Huperzia selago*), sladič obyčajný (*Polypodium vulgare*), vudsia skalná (*Woodsia ilvensis*), sleziník severný (*Asplenium septentrionale*), sleziník červený (*Asplenium trichomanes*).

Druhy v ochrannom pásmi PP: udatník lesný (*Aruncus vulgaris*), paprad'ka samičia (*Athyrium filix-femina*), smlz trst'ovníkový (*calamagrostis arundinacea*), mliečivec alpínsky (*Cicerbita alpina*), kamzičník rakúsky (*Doronicum austriacum*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), horec luskačovitý (*Gentiana asclepiadea*), peračina dúbvravová (*Gymnocarpium*

dryopteris), mesačnica trvácia (*Lunaria rediviva*), bažanka trváca (*Mercurialis perennis*), vranovec štvorlistý (*Paris quadrifolia*), ríbezľa alpínska (*Ribes alpinum*), valeriana trojlistá (*Valeriana tripteris*), zlatobyl' obyčajná (*Solidago virgaurea*) a iné.

6.8.2015 Lokalita NPR Senianske Rybníky . Výmera 213 ha

Účastníci botanickej sekcie mapovali vegetáciu na trase NCH zo Senného (lokalita Ostrovík) k hospodárskym zariadeniam rybárstva v Inačovciach. Zvýšená pozornosť bola venovaná druhom rastúcich na vlhkých stanovištiach a mokradiach. Najvýznamnejšie druhy: leknovec štítnatý (*Nymphoides peltata*), leknica žltá (*Nuphar lutea*), pálka širokolistá (*Typha latifolia*), pálka úzkolistá (*Typha angustifolia*), žubrinka sp. (*Lemna* sp.), šípovka vodná (*Sagittaria sagitifolia*), okrasa oklikatá (*Butomus umbellatus*), kotvica plávajúca (*Trapa natans*), červenavec sp. (*Potamogeton* sp.), ježohlav sp. (*Sparganium* sp.), žabník skorocelový (*Alisma plantago aquatica*), vrbica vŕbolistá (*Lythrum salicaria*) a iné.

Lúčne druhy vzhľadom na veľké sucho a vyschnuté jedince neboli mapované.

7.8.2015 Lokalita lom nad Vyšnými Remetami

Trasa tábor TOP – lom Vyšné Remety. Presun mikroskupiny po lesnej ceste z tábora TOP k lomu. Po trase boli pozorované bežné druhy rastlín. Vzhľadom na vysokú teplotu a vysušenú vegetáciu zápis druhov neboli realizovaný.

Počas trvania TOP neboli zaznamenané žiadny nový rastlinný druh, no boli potvrdené druhy, ktoré sa na uvedených lokalitách malo vyskytovať.

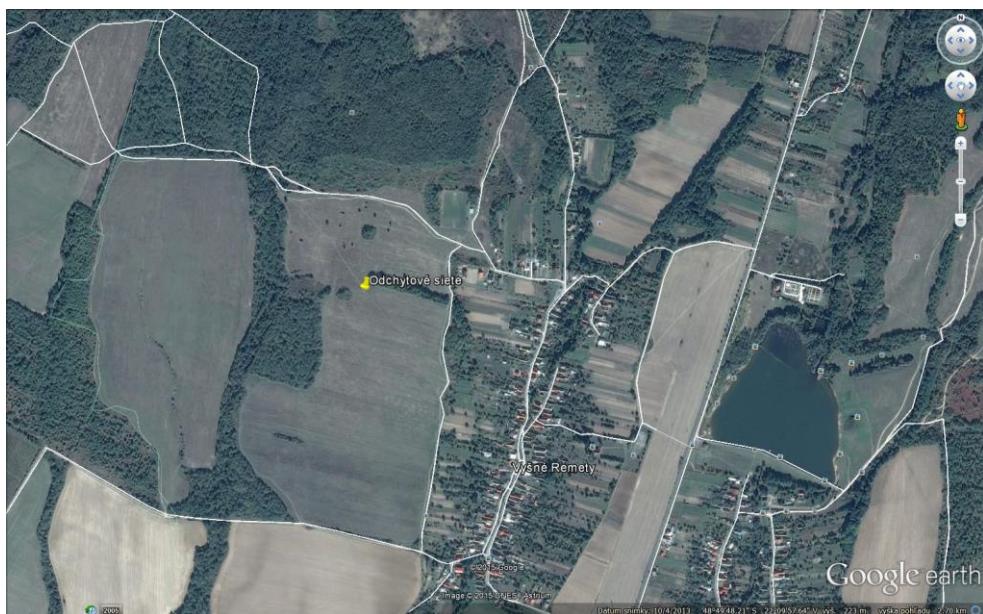
Mgr. Ladislav Palko - botanik CHKO Vihorlat Michalovce

Prieskum avifauny Vyšných Remet a okolia v pohniezdnom období

Prieskum sme vykonávali v orografickom celku Východoslovenská pahorkatina s tăžiskom v katastroch obcí Vyšné Remety a Vyšná Rybnica. Sčítanie vodného vtáctva sme vykonali na východnom okraji vodnej nádrže Zemplínska Šírava a prieskum sme tiež vykonali na vybraných rekreačných stanovištiach na severných brehoch tejto nádrže. Časť skúmaného územia sa nachádza v Chránenom vtáčom území Vihorlatské vrchy.

Metodika

Na prieskum avifauny v pohniezdnom období (3. – 5.august) sme použili metódu odchytu vtákov do nárazových sietí. Na odchyt sme použili 5 polové siete s priemerom ôk 16 mm. Siete boli exponované na lúkach západne od obce Vyšné Remety v krovitých zárastoch a remízkach. Odchytenej jedinec boli po determinácii označené krúžkom Slovenskej krúžkovateľskej centrály a vypustené do voľnej prírody.

Obr.č.1 : Situačné znázornenie polohy odchytových sietí.

Ďalej sme vtáky zaznamenávali vizuálne a akusticky.

Prieskum intravilánu sme realizovali pochôdzkou po komunikáciách v obci a zaznamenávali sme výskyty všetkých vtáčich druhov a jedincov. Ich miesto výskytu sme stotožnili s najbližším popisným číslom domu v obci. Presunom po obci sme dbali, aby jednotlivé vtácie jedince neboli opakovane zaznamenané na inom mieste. Pri pochybnosti s určením alebo stanovením

charakteru výskytu sme vchádzali do dvorov a potvrdili si údaj detailnejším sledovaním správania sa jedincov a vyhľadaním hniezda. U belorítky domovej sme použili metódu priameho sčítania aktívnych hniezd.

Obr. č.2: Časť ornitologickej sekcie VSTOP Vyšné Remety.

Výsledky:

Celkom bolo zistených 62 druhov vtákov. Za najzaujímavejšie z ochranárskeho hľadiska považujeme druhy európskeho významu zistené v Chránenom vtáčom území Vihorlatské vrchy a to penicu jarabú, strakoša červenochrbtého, škovránika stromového, tesára čierneho a orla krikľavého. Podrobnejšie údaje pre ochranárske účely sú uvedené v online databáze AvesSymphony na stránke www.vtaky.sk.

Tabuľka č.1: Početnosť odchytiených a okrúžkovaných jedincov, Vyšné Remety.

Druh/Dátum odchytu	3.8.2015	4.8.2015	5.8.2015	Spolu
<i>Emberiza citrinella</i>		2		2
<i>Erythacus rubecula</i>		4	4	8
<i>Hippolais icterina</i>			1	1
<i>Lanius collurio</i>	6	1		7
<i>Muscicapa striata</i>			1	1
<i>Phylloscopus trochilus</i>			1	1
<i>Parus caeruleus</i>		2		2

<i>Parus palustris</i>	2			2
<i>Parus major</i>	2	2	2	6
<i>Sylvia atricapilla</i>	1	9	6	16
<i>Sylvia borin</i>	1	4	2	7
<i>Sylvia communis</i>		1		1
<i>Sylvia curruca</i>		3	1	4
<i>Sylvia nisoria</i>		1		1
<i>Turdus merula</i>	1			1
<i>Turdus philomelos</i>		2	1	3
Spolu	13	31	19	63

Komentár k odchytu:

Priebeh prieskumu metódou odchytu bol veľmi poznačený extrémnymi teplotami, ktoré vysoko presahovali hranicu 30°C. Siete boli z tohto dôvodu otvorené len krátko po svitaní cca do 8.h a potom až pri západe slnka. V spoločenstve odchytených druhov silne dominovali penice, čo zodpovedá kvalite biotopu – silné zastúpenie ostružiny a krušiny jelšovej s práve dozrievajúcimi plodmi. Z druhov, ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ Vihorlatské vrchy sme odchytom zaznamenali strakoša červenochrbtého (*Lanius collurio*) vo veľmi dobrej početnosti a v ideálnom biotope. Zaznamenali sme aj po jednom exemplári muchára sivého (*Muscicapa striata*) a penicu jarabú (*Sylvia nisoria*) – no to už mohli byť migrujúce jedince.

Pozorované druhy v okolí táborka:

1 ex. tesár čierny (*Dryocopus martius*), 1 ex. žlna zelená (*Picus viridis*), 1 ex. ďatel' veľký (*Dendrocopos major*), 1 ex. ďatel' malý (*Dendrocopos minor*), 2 ex. myšiak lesný (*Buteo buteo*), 1 ex. jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), 1 ex. bažant obyčajný (*Phasianus colchicus*), 1 ex. holub hrivnák (*Columba palumbus*), 1 ex. hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), 2 ex. krkavec čierny (*Corvus corax*), 1 ex. sojka lesná (*Garrulus glandarius*), 1 ex. vlha hájová (*Oriolus oriolus*), 11 ex. škovránik stromový (*Lullula arborea*), 1 ex. pŕhlaviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*), 1 ex. ľabtuška lesná (*Anthus trivialis*), 1 ex. trasochvost horský (*Motacilla cinerea*), 2 ex. trasochvost žltý (*Motacilla flava*), 1 ex. brhlík lesný (*Sitta europaea*), 2 ex. mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*), 2 ex. glezg hrubozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), 2 ex. stehlík pestrý (*Carduelis carduelis*), 1 ex. stehlík čížavý (*Carduelis spinus*), 1 ex. stehlík zelený (*Carduelis chloris*), 1 ex. pinka lesná (*Fringilla coelebs*).

Intravilán obce Vyšné Remety: sčítanie vtákov prebehlo dňa 3.8.2015 s nasledovnou početnosťou:

1 hniezdo bociana bieleho (*Ciconia ciconia*), 25 hniezd belorítky domovej (*Delichon urbica*), 14 párov lastovičky domovej (*Hirundo rustica*), 15 párov vrabca domového (*Passer domesticus*), 1 ex. kanarík poľný (*Serinus serinus*), 1 ex. stehlík konopiar (*Carduelis cannabina*), 4 ex. žltochvost domový (*Phoenicurus ochruros*) a 3 ex. trasochvost biely (*Motacilla alba*).

Vyšné Remety, pole južne od obce 4.8.2015:

1 ex. sokol myšiar (*Falco tinunculus*), 2 ex. orol krikľavý (*Aquila pomarina*)

Vyšná Rybnica, rybník 3.8.2015: 1 ex. volavka biela (*Egretta alba*), 2 ex. kalužiačik malý (*Actitis hypoleucos*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), 4 ex. stehlík konopiar (*Carduelis cannabina*),

Poruba pod Vihorlatom 4.8.2015: 12 ex. bocian biely (*Ciconia ciconia*) - jeden s krúžkom ELSA V2473, jeden so zeleným krúžkom (PL) na ľavej tibii.

Zemplínska Šírava, 4.8.2015: belorítky domové (*Delichon urbica*) Grand hotel 263 hniezd, na budove bazénu 17 hniezd, hotel Eurobus 17 hniezd, stredisko Lúč - opustený skelet hotela, kde bolo 135 hniezd a 3 hniezda lastovičky domovej (*Hirundo rustica*).

Zemplínska Šírava 5.8.2015, východný okraj nádrže: 54 ex. čajka smejivá (*Larus ridibundus*), 1 ex. kulík riečny (*Charadrius dubius*), 2 ex. vrana obyčajná (*Corvus corone*), 4 ex. trasochvost biely (*Motacilla alba*), 3 ex. neurčená veľká čajka (*Larus sp.*), 9 ex. volavka biela (*Egretta alba*), 8 ex. cíbik chochlatý (*Vanellus vanellus*), 2 ex. volavka popolavá (*Ardea cinerea*), 2 ex. kalužiačik malý (*Actitis hypoleucos*), 1 ex. kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*) – samica, 3 ex. brehár čiernochvostý (*Limosa limosa*) a 1 ex. subadult orliak morský (*Haliaetus albicilla*).

Nižná Rybnica 5.8.2015 na poli pri ceste: 80 ex. bocian biely (*Ciconia ciconia*) - 1 juv. s nečitateľným krúžkom ELSA.

Tabuľka č.2: Počet hniezd a hniezdných okrskov (číslo v stĺpci) vtáčích druhov podľa popisných čísel obytných domov, Vyšná Rybnica (5.8.2015).

<i>objekt</i>	<i>Hirundo rustica</i>	<i>Delichon urbica</i>	<i>Phoenicurus ochruros</i>	<i>Passer domesticus</i>	<i>Motacilla alba</i>	<i>Serinus serinus</i>	<i>Sylvia curruca</i>	<i>Turdus philomelos</i>	<i>Motacilla cinerea</i>	<i>Carduelis carduelis</i>	<i>Dendrocopos syriacus</i>	<i>Parus major</i>
OcÚ	4					1						
č.16	1											
č.4					1							
č.128												
č.3			1									
č.1				1								
č.107	1	5										
č.96		1										
č.111			1									
č.112							1					
č.114						1						
č.140				1								
obchod		4										
kino		1						1	1	1	1	
č.22	1	1										
č.25			1	3								
č.65										1		
č.35				1								
č.37	1											
č.152		1										
píla		1			1							
č.55	1			1						1		1
č.161	1		1									
č.40		1										
MŠ		1										
Motore st		9										
Spolu	10	25	4	7	2	2	1	1	1	3	1	1

Milan Olekšák, Miroslav Fulín, Stanislav Greš

Řasy a sinice: co jsme viděli v terénu a co se ukázalo pod mikroskopem

Olga Lepšová-Skácelová (oskacelovarf.jcu.cz)

Sopečná jezera a jezírka pohoří Vihorlat

V masív Vihorlatu se dříve vyskytovalo jezírek vzniklých přirozenou cestou několik, do dnešní doby se dochovaly tři.

Srdcem pohoří Vihorlat je **Morské oko**. Oligotrofní (na živiny chudé) horské jezero je dnes ve střední Evropě vzácností. Využila jsem příležitosti studovat zde vodní život, konkrétně sinice a řasy v planktonu a na dně jezera. Plankton je doposud velmi chudý, při naší letní návštěvě se mi planktonní síťkou povedlo zachytit jen malé množství řas (zlativky rodu *Mallomonas*, rozsivky *Asterionella formosa*, ojediněle zelené planktonní řasy). Naopak bohatší jsou nárosty na dně. Rezavé povlaky na mělčinách jsou tvořeny rozsivkami a zatím v nich zcela převažuje druh *Cymbella cymbiformis* – rozsivka typická pro chladnější vody s nižším obsahem živin.

Na kamenech ve větší hloubce tvoří šedozelené povlaky splet' sinicových vláken rodu *Schizothrix* obalených slizovými pochvami (na obrázku vlevo vzorek ve zkumavce, vpravo mikrofotografie). I ony dokumentují dobrý stav jezera.

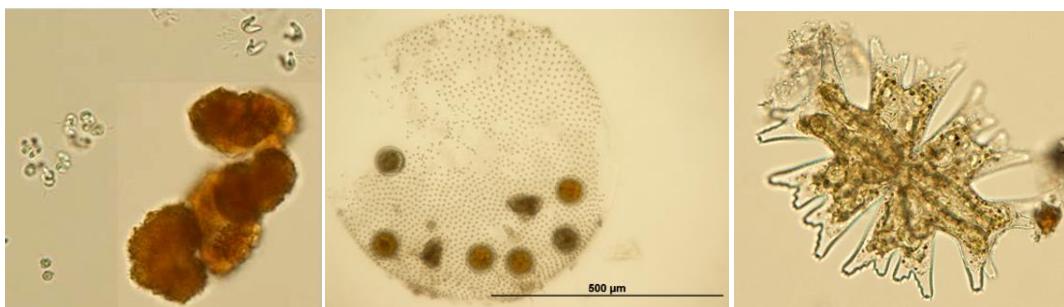
Přes uspokojivý výsledek rozborů řasových vzorků nelze přehlížet ohrožení jezerního ekosystému. Stárnutí stojatých vod, při kterém jsou postupně

zanášeny z přítoků a na dně se hromadí a rozkládá listový opad i odumřelé vodní organismy, je přirozeným a v případě hlubokého jezera pomalým procesem. Mnohem horší je to, že jsou zde přemnožené nepůvodní druhy ryb, které nahradily druhy přirozeně se v jezeře vyskytující. Pouťová atrakce, kdy hejna jelců tlouštů (jalec hlavatý – *Leuciscus cephalus*) najízdějí u hráze na mělčinu pro krmení, zvyšují množství živin v nádrži (říká se tomu ichtyoeutrofizace) a nemají tu šanci na návrat raci, kteří se zde před dvaceti lety vyskytovali a z neznámé příčiny vymizeli – mladý měkký ráček je pro věčně hladového jalce (nazývaného rybáři také „rybí prase“) chutnou krevetkou. Nejen jalec, také pstruh duhový je v horských jezerech nepůvodním, člověkem vysazeným druhem. Zde mají odborníci radu: nechat duháky dožít (dosahují věku maximálně 10 let) a přirozeně je pak nahradí pstruh potoční z přítoků, ten do jezera patří. Jalce nekrmit, naopak je likvidovat, jak se dá. Co tak nahradit krmení ryb jinou atrakcí – ulov si svého vetřelce? Samozřejmě jen z jednoho místa na hrázi a pod dohledem osvětového pracovníka, který bude návštěvníkům vysvětlovat, proč nepůvodní ryby druh do jezera nepatří. Zákaz koupání sám o sobě kvalitu vody neudrží (tu ohrožuje nejvíce krmení přemnožených nepůvodních ryb), rekrece by s sebou však nesla postupnou devastaci břehů.

Život **Malého morského oka** i jezírka **Kotlík** je odlišný. Obě přirozená jezírka se vyznačují velkým kolísáním hloubky, v suchých rocích jako byl ten letošní hladiny silně zaklesává a oživení vody se zahušťuje. Obě jezírka jsou bez ryb, Malé morské oko je rájem raků, Kotlík obojživelníků. Barva vody obou jezírek byla letos v srpnu zelená díky velkému pomnožení planktonních řas (na snímku Malé Morské oko v srpnu 2015).

V Malém morském oku byly zjištěny drobné zelené planktonní řasy ve slizových obalech (ty je chrání proti žíru perloočkami) i větší rezavě hnědé hrudky řasy zvané *Botryococcus*, obsahující velké množství olejů (před dávnými časy daly tyto řasy hojně v močálech spolu s rozsivkami vznik ropě). Voda Kotlíku byla oživená koloniemi bičíkovců zvaných váleč zlatý (*Volvox aureus*) (velikost 0,5 – 1,5 milimetru) (prostřední mikrofotografie). U břehů Kotlíku byly nalezeny mikroskopické ozdobné řasy krásivky připomínající hvězdici (proto se tento rod jmenuje *Micrasterias*) (mikrofoto vpravo). Krásivky jsou typické pro rašeliniště a zrašelinělé okraje jezírek a rybníků (jezírko Kotlík s rašeliništěm sousedí).

Rekreační nádrže

Během tábora jsem odebrala vzorky ze dvou rekreačních nádrží, abych se na vlastní oči přesvědčila, jak to zde vypadá s kvalitou vody a přítomností rizikových sinic.

Vinianské jezero

I přesto, že se u návětrného břehu převaluje šedozelený vodní květ té „nejzlejší“ sinice *Microcystis aeruginosa*, koupadající si problémy nepřipouštějí a zatím ani nemusejí. V planktonu volné vody převládají rozsivkové kolonie a zelené řasy, sinice tvoří jen malý podíl – zatím. Rok od roku zde bude díky masové rekreaci živin přibývat, navíc pro sinice je ideální horké léto jako bylo to letošní. Vzhledem k poměrně malé rozloze nádrže zde bude možné se se sinicemi vyrovnat vhodně zvoleným zásahem.

Oživení Vinianského jezera na snímku z mikroskopu: nahoře kolonie tmavých buněk sinice *Microcystis aeruginosa*, v pravém dolním rohu zelená řasa *Pediastrum duplex*, ostatní organismy na mikrofotografii jsou rozsivky

Zemplínská šírava

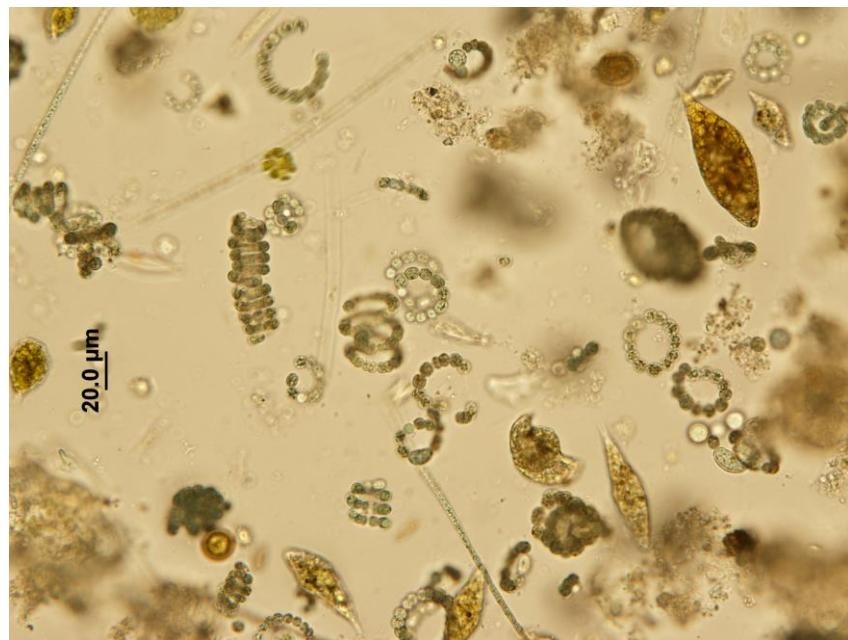
Zde mají sinice špatnou pověst a rekreanti jsou směrováni do Aquaparku. Při našich dvou návštěvách nádrže spojených s koupáním jsme jako větší nepříjemnost zaregistrovali oživení dna. Kameny obsazují invazní měkkýši zvaní „korýtko prirastené“ nebo „túlavec mnohotvárný“ (německy Wandermuschel, vědeckým názvem *Dreissena polymorpha*). O ty si můžete snadno rozříznout chodidlo. Navíc neobsazené části kamenů jsou porostlé kožichy sinic a rozsivek, které si vytvářejí slizové stopky nebo trubice, a proto jsou kameny kluzké. Pod mikroskopem to vypadá pěkně.....

Planktonní sinice tvořící vodní květ se po nádrži pohybují s větrem, je dobré si tedy vybrat ke koupání místo, kde je voda více čirá. V žádném případě na sobě nenechávat mokré plavky se sinicemi ani je nevtírat do kůže – je třeba se osprchovat bez plavek.

Nejkurióznější zážitek: exkurze na Ramsarskou lokalitu Senné – rybníky

Jádrem Národní přírodní rezervace jsou dříve periodicky zaplavované louky, pozůstatek rozsáhlých mokřadů Východoslovenské nížiny. V ochranném pásmu leží soustava 13 rybníků soustavy Inačovce. A v tom spočívá problém: z potoka Čierna voda je odebírána voda pro napouštění rybníků a v samotném chráněném území se jí kriticky nedostává. Velká plocha rybníků navíc zvyšuje odpar vody a tedy i vysychání krajiny. Rybníky jsou hypertrofní, to znamená přetížené živinami. Zejména ty nejblíže husí farmě, odtud přichází mocný zdroj dusíku. Neutěšenou situaci zvýrazňují masívni šedozelené sinicové vodní květy spolu s hráškově zelenými povlaky na hladině – ty tvoří krásnoočka a dokazují vysokou koncentraci amoniakálního dusíku. Sinicím naopak využívají z vody zejména fosfor, dusík si dokážou na rozdíl od řas opatřit ze vzduchu.

Takto vypadá ta zelená kaše pod mikroskopem: sinice vodního květu s vlákny složenými z buněk připomínajících korálky, svinutými do spirál a krásnooka tvaru „rybiček“.

Obzvlášť brutálně působí pohled na vzácné vodní rostliny – řezan (rezavka aloovitá *Stratiotes aloides*) a kotvici vzplývavou(...*Trapa natans*) skomírající v kaši vodních květů na okrajích rybníků.

Naštěstí se tyto chráněné rostliny nacházejí i v kanálech, které jsou mimo silný hospodářský tlak. V kanálech jsme spolu s těmito dvěma nápadnými druhy pozorovali i drobnou příbuznou leknínu – vodňanku žabí (*vodníanka žabia*, *Hydrocharis morsus-ranae*) a i mikroskopický obraz vody kanálů se liší od rybničního.

Letošní TOPka, ač se konala ve vyprahlém létě a nikoliv v krajině oplývající vodstvem, přece jen přinesal hodně zajímavých zážitků a poznatků i z vodní říše.

Olga Lepšová-Skácelová (oskacelovarf.jcu.cz)

Zpráva o činnosti herpetologické sekce VTOP 2015

Na prvním táborovém shromáždění jsem se obrátil na všechny účastníky se žádostí, aby i při zapojení do jiné odborné sekce zaznamenávali příležitostná setkání s plazy a obojživelníky vzhledem k nevýhodě této specializace oproti botanice, geologii ... oborům, kde sledované předměty zájmu nežijí skrytě a nejsou pozorovatelné jen nahodile. Přesto, že herpetologická sekce takto získala údaje i mimo své vlastní nálezy, bylo shromážděno relativně málo údajů a výsledky oproti jiným sekcím byly velmi chudé, mimo jiné proto, že pro tuto specializaci je vhodnější období jarní a zejména v plném létě, navíc tentokrát extrémně suchém a horkém, jsou výsledky dílem náhody spíše než odborné vyhledávací schopnosti.

Fauna obojživelníků v okolí Vyšných Remet je překvapivě chudá, byly jen ojediněle zjištěny běžné druhy - ropuchy obecné *Bufo bufo* a hnědý skokan (neuloven, přesněji neurčen). Hlavním důvodem je nedostatek vhodného vodního prostředí pro reprodukci. Rybník u obce Vyšné Remety v péči rybářů, i Morské oko, jsou natolik přerybněné, že zde nemohou přežít případné snůšky žabích vajíček a pulci. Návazně zde nežijí ani užovky *Natrix natrix*, ačkoliv rybník nabízí ideální stanoviště s úkryty ve vyzdínce hráze. Teprve Malé morské oko je oživeno zmíněnými druhy žab.

Obr1. Malé morské oko - *Bufo bufo*

Z plazů byly zjištěny ještěrky obecné (*Lacerta agilis*), ve svazích Vihorlatu společně s ještěrkou živorodou, která se s rostoucí výškou stává dominantní. Běžný je slepýš *Anguis fragilis*, nalezený i přímo v táborešti, stejně jako *L. agilis*. Při exkurzi na hrad Vinné jsme navzdory důkladnému pátrání nepozorovali žádnou ještěrku zední (*Podarcis muralis*), jejíž výskyt zde (a v podhradí) byl uváděn. Pokud na hradě vůbec žijí, jsou utlačovány intenzivním stavebním ruchem hradních restaurátorů.

Obr.2. Thanatóza *Natrix natrix*

Z hadů rodu Natrix byla v potoce, protékajícím obcí, zjištěna užovka obojková Natrix natrix. Její příbuzná Natrix tessellata zjištěna nebyla, ani poptávací průzkum nevedl k náznakům, že by se zde mohla vyskytovat. Spíše by bylo možno předpokládat užovku hladkou, během konání TOPu však nebyla pozorována ani hlášena některým účastníkem TOPu mimo herpetologickou sekci, nebo místními obyvateli.

Zmije obecná – Vipera berus sice nalezena nebyla, ale podle věrohodných informací byla opakován pozorována v nejvyšších polohách Vihorlatu. Kromě toho jsme zachytily sdělení zaměstankyně prodejny potravin, že se jedna nedávno objevila v hromadách materiálu za prodejnou a byla údajně určena a odchycena zaměstancem lesní správy. Relativně hojná je užovka stromová (dříve vhodněji Aeskulapova) - Zamenis (dříve Elaphe) longissima, nalezená také hned první den přímo v areálu tábořiště TOPu. Překvapivý byl nález svalek Zamenis dokonce i ve vyzdínce koryta potoka, protékajícího obcí. Žije zřejmě hojně v místech pro průzkum nedostupných na soukromých pozemcích – tento druh má z našich plazů nevětší sklon k synantropismu tam, kde není obyvateli pronásledován. Jako největší z našich druhů potřebuje spolehlivé slunné stanoviště s přiměřeným úkrytem, což moderní velkoplošné agrocenózy nenabízí, a potavní nabídkou hlodavců je rovněž lákán k lidským sídlům, kde pak pro líhnutí choustivých vajíček úspěšně využívá exotermně vyhnívající komposty. Proto je pro tento cenný a hospodářsky užitečný druh důležitý alespoň tolerantní, když ne přímo podpůrný vztah místních obyvatelů.

Proto jako obvykle i na předešlých TOPech jsem využil díky zájmu a pochopení pana starosty možnost informovat místní obyvatele o našich plazech obecně, jejich ohrožení a potřebě aktivní ochrany podle principu „nejen nechat žít, ale i aktivně pomáhat přežít“, což je významné právě v případě užovky stromové.

Haleš, Dolanský – ZO ČSOP

Detská sekcia.

Cieľom práce detskej sekcie bolo vhodnou formou podchýtiť záujem detí účastníkov TOP, aby sa dospelí mohli nerušene venovať svojej práci v jednotlivých odborných sekciach a aby ich deti boli zverení do rúk odborníkov, ktorí majú patričné pedagogické vzdelanie so zameraním na

problematiku, ktorou sa zaobrajú jednotlivé odborné sekcie. Ako vhodnou formou sa Lesom SR, štátny podnik. OZ Sobrance pozdávala činnosť pod vedením lesných pedagógov, v rámci certifikovanej činnosti lesná pedagogika.

Aktivity lesnej pedagogiky prebiehali denne od ranných hodím až do popoludnia, pod vedením lesných pedagógov z radov pracovníkov Lesov SR, OZ Sobrance. Počas štyroch dní sa vystriedali lesní pedagógovia LS Strážske, LS Porúbka, LS Remetské Hámre, ústredia OZ a taktiež lesní pedagógovia občianskeho združenia (OZ) Lesná pedagogika z Hlivíšť.

Lesná pedagogika je certifikovaná činnosť uznaná ministerstvom školstva SR a MPaRV SR. Lesní pedagógovia sú absolventi kurzu lesnej pedagogiky, ktorý organizuje Národné lesnícke centrum vo Zvolene. Jeho absolventi si môžu základný kurz doplniť v rôznych nadstavbových kurzoch, ktoré sú zamerané na jednotlivé oblasti lesnej pedagogiky.

Lesná pedagogika je zážitkové učenie zamerané na les a činnosti v lese. Deti si zážitkovým učením v priamom kontakte s lesom a živými a neživými súčasťami lesného ekosystému pestujú pozitívny vzťah k lesu, pochopia neoddeliteľnosť človeka od prírody, jeho závislosť od samotnej prírody a jeho postavenie v nej.

Cieľom lesnej pedagogiky nie je vychovávať takzvaných „ochrancov prírody“, ktorí na jednej strane chcú za každú cenu „ochraňovať“ prírodu, pričom na druhej strane vedú konzumný život za dverami bytoviek, ale cieľom je vychovávať ľudí s kladným vzťahom k prírode, s pochopením súvislostí medzi človekom a prírodou, že človek je súčasťou prírody, stojí na vrchole reťazca a len rozumným a cielavedomým trvalo udržateľným využívaním prírody a prírodných zdrojov dokáže udržať rovnováhu človeka s prírodou.

Súčasťou účasti Lesov SR, štátny podnik, OZ Sobrance bola aj prezentácia podniku a samotného OZ Sobrance počas jedného zo spoločných večerov a taktiež prezentácia gurmánskych zručností zamestnancov LS Remetské Hámre pri varení jedného z gulášov na slávnostnom záverečnom zhromaždení TOP.

Ing. Jozef Staško
vedúci lesníckej výroby
Lesy SR, štátny podnik OZ Sobrance

Východoslovenské tábory ochrancov prírody 1977 - 2015

Ročník	Rok	Okres, obec, lokalita - miestny názov	GPS	Nadm. výška v m
I.	1977	Bardejov, Kríže, za obcou pri Javorovom potoku	49°13'55.41"N 21°09'15.53"E	602
II.	1978	Snina, Sninské rybníky, pri ceste na Sninský kameň	48°58'04.51"N 22°11'24.63"E	303
III.	1979	Košice – vidiek, Drienovec, Drienovské kúpele	48°37'20.89"N 20°57'14.15"E	241
IV.	1980	Rožňava, Jelšavský Hrádok, pri Ochtinskej aragonitovej jaskyni	48°39'33.40"N 20°17'47.75"E	667
V.	1981	Spišská Nová Ves, Spišské Vlachy, Jánska dolina, Za huru	48°55'14.14"N 20°48'28.48"E	430
VI.	1982	Poprad, Vernár, Suchá dolina	48°54'42.14"N 20°16'14.78"E	799
VII.	1983	Sobrance, Remecké Hámre , v údolí Remeckého potoka	48°51'17.72"N 22°10'48.74"E	330
VIII.	1984	Stará Ľubovňa, Kamienka, pri futbalovom ihrisku	49°20'21.66"N 20°35'56.56"E	638
IX.	1985	Trebišov, Borša, pri futbalovom ihrisku/pri Bodrogu	48°23'11.80"N 21°42'24.39"E	98
X.	1986	Svidník, Krajná Bystrá, na futbalovom ihrisku	49°23'33.48"N 21°40'21.29"E	400
XI.	1987	Humenné, Hermanovce, Hermanovské skaly, pod Oblíkom	48°58'06.00"N 21°29'28.67"E	440
XII.	1988	Prešov, Sigord , pri vodnej nádrži Kokoškovce	48°57'00.16"N 21°21'15.63"E	415
XIII.	1989	Košice, Kavečany, ZOO	48°47'25.94"N 21°12'04.12"E	410
XIV.	1990	Bardejov, Regetovka, Pri regetovskom rašelinisku	49°25'31.82"N 21°16'23.68"E	540
XV.	1991	Košice – okolie, Štós, pod Bodovkou	48°42'13.73"N 20°50'19.12"E	350
XVI.	1992	Poprad, Červený Kláštor, kemping pri Dunajci	49°24'04.70"N 20°24'56.78"E	470
XVII.	1993	Snina, Sninské rybníky, Kemping	48°58'33.17"N 22°11'11.53"E	272
XVIII.	1994	Rožňava, Dobšiná, Vyšný Hámor	48°48'45.36"N 20°19'54.67"E	518
XIX.	1995	Trebišov, Beša, Molčva	48°31'24.68"N 21°57'26.95"E	101
XX.	1996	Spišská Nová Ves, Nálepkovo, Druhý Hámor	48°49'41.26"N 20°36'14.71"E	560
XXI.	1997	Rožňava, Slavec – Gombasek, Amfiteáter	48°33'46.50"N 20°28'07.99"E	265

XXII.	1998	Sabinov, Kamenica, pod Sokolou skalou	49°12'46.90"N 20°57'08.36"E	620
XXIII.	1999	Sobrance, Choňkovce, <i>Pod Borolom</i>	48°47'30.35"N 22°15'23.26"E	231
XXIV.	2000	Gelnica, Kojšov, <i>Na Minárke</i>	48°48'36.97"N 21°00'28.12"E	544
XXV.	2001	Rožňava, Čierna Lehota, na <i>Pastyrskej lúke</i>	48°43'48.30"N 20°13'55.93"E	648
XXVI.	2002	Vranov nad Topľou, Juskova Voľa, škola v prírode pri Medveďom potoku	48°52'36.26"N 21°33'20.53"E	280
XXVII.	2003	Svidník, Vyšna Pisana, na lúke <i>Pid dubinami</i>	49°24'37.07"N 21°36'11.74"E	409
XXVIII.	2004	Gelnica, Úhorná, pri kaplnke <i>Pod Javorcom</i>	48°42'50.35"N 20°40'01.41"E	910
XXIX.	2005	Trebišov, Viničky, Hatfa, <i>Južný Zemplín</i>	48°25'14.08"N 21°45'00.35"E	161
XXX.	2006	Rožňava, Dlhá Ves, pri jaskyni Domica	48°29'17.74"N 20°26'55.67"E	334
XXXI.	2007	Humenné, Chlmec, Ski park Chlmec	48°52'42.46"N 21°56'19.36"E	258
XXXII.	2008	Košice – okolie, Slánska Huta, pod Malým Miličom, chata Dolina	48°35'22.34"N 21°28'45.18"E	480
XXXIII.	2009	Spišská Nová Ves, Hrabušice, NP Slovenský raj, Podlesok	48°57'45.67"N 20°22'46.21"E	551
XXXIV.	2010	Snina, Nová Sedlica, NP Poloniny, v údolí Zbojského potoka za obcou	49°03'32.78"N 22°30'14.06"E	442
XXXV.	2011	Poprad, Tatranská Lomnica, TANAP, Intercamp Tatranec	49°09'24.07"N 20°18'38.56"E	770
XXXVI.	2012	Rožňava, Rejdová, amfiteáter	48°47'41.26"N 20°17'17.92"E	544
XXXVII .	2013	Košice – okolie, Veľká a Malá Lodina, Pod Bokšovom	48°52'16.65"N 21°08'50.39"E	266
XXXVII I.	2014	Medzilaborce, Habura, Údolie kňaza Laborca	49°19'16.74"N 21°51'30.45"E	380
XXXIX.	2015	Sobrance, Vyšné Remety, pri futbalovom ihrisku	48°49'57.75"N 22°09'46.74"E	237

Ing. Mária Čížová
Zvolen, december 2015

SPONZORI XXXIX. VÝCHODOSLOVENSKÉHO TÁBORA OCHRANCOV PRÍRODY

ABCOM Košice s.r.o. , Košice

AQUING, s.r.o. Košice

AUMO s.r.o., Trebišov

EKOPRA Color mix s.r.o., Trebišov

Krajské osvetové stredisko v Košiciach

NOTES, a.s., Slavošovce

Obec Kaluža

Polodoovošč – Kontexo

Pol'ovnícke združenia Poľana

Vinárske závody Michalovce

ÚV SZOPK Prievidza

Woodlander s.r.o.

ZO SZOPK Trebišov

Ďakujeme.